

3. BRANDEN, N. *Cei șase stâlpi ai respectului de sine*. Trad.: Groza M. București: Editura „AMSTA Publishing”, 2008. 352 p. ISBN 978-973-88-5216-7.
4. HOLDEVICI, I. *Ameliorarea performanțelor individuale prin tehnici de psihoterapie*. București: Editura Orizonturi, 1998. 392 p. ISBN 973-9342-27-2.
5. Revista de psihologie nr.3, 1998

INFLUENȚA RELAȚIILOR FAMILIALE ASUPRA DEZVOLTĂRII SFEREI AFECTIVE LA COPII CA FACTOR AL SECURITĂȚII PSIHOLOGICE

THE INFLUENCE OF FAMILY RELATIONSHIPS ON THE DEVELOPMENT OF THE EMOTIONS IN CHILDREN AS A FACTOR OF PSYCHOLOGICAL SECURITY

*Carolina Perjan, conferențiar universitar., doctor în psihologie,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău.*

Carolina Perjan, Associate professor, Ph.D.

SPU ”Ion Creangă”, Chisinau

<https://orcid.org/0000-0001-9224-0834>

CZU: 159.923.2-053.2

Abstract

The pandemic situation imposes new rules of existence and survival for all mankind.

But the most vulnerable group are teenagers. They are the ones who are on the threshold of mature life and the first to adapt to new conditions not only for themselves, but for all of humanity. The psychological support for them remains the family. The article presents a psychological research that aims at the impact of the parent's self-image on the emotional profile of the adolescent and his psychological security.

Key-words: teenagers, family, self-image.

În contextul schimbărilor actuale, noilor cerințe și schimbări destul de dure, legate de situația pandemică ce a acoperit toate țările lumii, cu diverse culturi, valori, principii, a redus tot ceea ce cândva a fost individual la ceea ce a devenit pentru toate țările la fel, comun. Aici vreau să specific unele comportamente comune tuturor societăților : distanțarea socială, reducerea spațiului comunicativ „face to face”, intervenția agresivă a spațiului virtual, ce are impact dur asupra întregului sistem și subsistem social, juridic, economic, educațional , al comunităților umane etc., consecințele acestei pandemii le putem asemăna cu un război. Care la rândul său impune condiții animalice ”sau te adaptezi sau mori”, cu alte cuvinte sau ești flexibil și rezistent la stres sau suferă sănătatea mintală.

În acest context familia poate deveni acel spațiu sigur pentru oamenii ce sunt implicați în această perioadă de pandemie.

Cei mai mult supuși confuziei sunt adolescenții. Prima cauză este situația pandemică și a doua cauză este legată de implicarea lor în viața matură. Confuzia apare din faptul că nici părinții și nici sistemul educațional nu au avut resurse și cunoștințe pentru a pregăti adolescenții pentru viața matură în condițiile noi apărute. Această dibusolare afectează în mod direct identitatea psihologică, pentru că adolescentul nu poate găsi răspunsul la întrebarea Cine este?, ce poate face? și ce își dorește? iar, cunoștințele, abilitățile, capacitățile pe care le are va putea să-i ajute în adaptarea socială, la noile condiții de viață? Sunt suficient dezvoltate strategiile de coping? etc. Ca colac de salvare poate fi studierea imaginii de sine ce este o componentă a conștiinței de sine, adică conștientizarea propriei persoane, propriilor abilități

mentale, acțiuni, motive, comportament și a atitudinii față de mediu, față de ceilalți oameni, față de sine.

Imaginea de sine include abilitatea de a-ți evalua punctele forte și capacitățile, de a te analiza critic, în funcție de sarcinile și cerințele mediului și, în conformitate cu aceasta, să își stabilească în mod independent anumite scopuri și obiective.

De problema formării, dezvoltării imaginii de sine au fost interesați mulți cercetători și oameni de știință. Psihologii vest-europeni și americani consideră imaginea de sine în principal ca un mecanism care asigură consistența cerințelor individului pentru sine cu condițiile externe, adică echilibrul maxim al individului cu mediul social care îl înconjoară. În același timp, mediul în sine este privit ca fiind ostil oamenilor. Această abordare este caracteristică atât lui S. Freud, cât și adepților săi neo-freudieni (K. Horney, E. Fromm și alții). În lucrările acestor psihologi, imaginea de sine este văzută ca o funcție a personalității în legătură cu sfera afectivă a personalității.

Din punctul de vedere al psihologilor ca: *Б. Г. Ананьев, С. Л. Рубинштейн, Л. И. Божович, Л. С. Славина, Е. А. Серебрякова*, rolul imaginii de sine nu se limitează doar la funcția de adaptare; imaginea de sine devine unul dintre mecanismele care reglementează activitatea individului. Imaginea de sine, înrădăcinată și devenită o trăsătură de caracter, nu se limitează doar la o singură activitate, ci se extinde și asupra altor tipuri de activități. Un factor important în dezvoltarea personalității unui copil îl reprezintă evaluările altora. Bunăstarea emoțională a copilului depinde de fel de relație are cu oamenii din jur, dacă satisface cerințele care îi sunt înaintate, cât de mult îi este satisfăcută nevoia de o evaluare pozitivă.

Imaginea de sine poate fi adecvată și inadecvată. În funcție de natura imaginii de sine, o persoană dezvoltă fie o atitudine adecvată față de sine, fie una inadecvată, incorectă. În ultimul caz, o persoană se confruntă în mod constant cu eșecul, de multe ori intră în conflict cu ceilalți, armonia dezvoltării personalității sale este perturbată. Natura imaginii de sine determină formarea anumitor trăsături de personalitate (de exemplu, o stimă de sine adecvată contribuie la formarea încrederii în sine, autocritică, perseverență, exigență; inadecvat - incertitudine sau încredere în sine excesivă, necritică). În acest context am efectuat un experiment psihologic în care au fost incluse mamele cu imaginea de sine înaltă neadecvată și cele cu imaginea de sine joasă, precum și copiii adolescenți ale acestora. Pentru a vedea care sunt relațiile familiale formate de către acești părinți cu imagine de sine înaltă neadecvată (I lot experimental) și imagine de sine joasă (II-lea lot experimental) am aplicat testul Analiza Relațiilor Familiale (ARF) elaborat de către Э.Г. Эйдемиллер, В.В. Юстицкис. Pentru a vedea cum influențează relațiile familiale asupra dezvoltării sferei afective și securității psihologice a descendenților săi am aplicat testul Aborelui (Ch. Koch).

În cercetare au fost incluse doar mamele adolescenților, ca argument fiind factorii socio-culturali ai poporului nostru și anume, că funcția educativă și controlului social primar în majoritatea familiilor le revine mamelor ce este specific familiilor tradiționale patriarhale.

În figura de mai jos sunt prezentate rezultatele testului ARF la ambele eșantioane de cercetare: mamele cu imaginea de sine înaltă neadecvată și mamele cu imaginea de sine joasă.

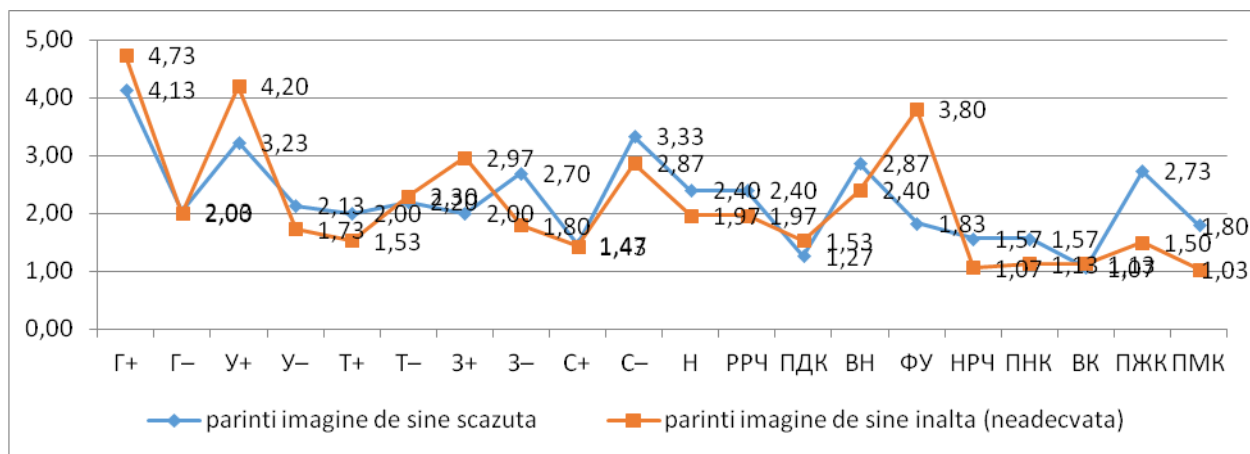

Fig.1. Analiza relațiilor familiale

În urma prelucrării statistice a datelor la testul ARF s-a evedențiat următoarele rezultate la scală ” hiperprotecție dominatoare($t=-2,75$ pentru $p=0,008$) cu scoruri mai mari pentru părinții cu imaginea de sine înaltă neadecvată. Aceasta abordare poate sta la baza unei educații nefavorabile. În această situație copilului ”î se interzice totul”. I se înaintează o cantitate mare de cerințe care îi limitează libertatea și independența. La copii și adolescenții astenici o astfel de educație forțează apariția reacțiilor de opoziție și emancipare, iar la cei mai puțin astenic - predetermină dezvoltarea caracteristicilor anxioase – suspecte (psihoastenică). Exprimările tipice ale părinților prezintă frica acestora față de orice manifestarea a independenței copilului. Această frică este prezentată prin exagerarea consecințelor la care pot duce chiar și cele mai mici încălcări ale interdicțiilor. De asemenea, în tendințele de a inhiba gândirea independentă a copilului.).

La scala ”Frica de a pierde copilul” pentru $t=-3,975$ și $p=0,0001$, la fel cu scoruri mai mari pentru mamele cu imagine de sine înaltă neadecvată. Dereglările condiționate de educație – hiperprotecție indulgentă sau dominare. ”slăbiciune” – neîncredere sporită, frica de a face greșeli, părere exagerată despre ”fragilitatea copilului”, bolile copilului, etc.

Altă sursă – bolile grave trăite de către copil, dacă au fost îndelungate. Atitudinea părinților față de copilul adolescent se forma sub influența fricii pierderii copilului. Această frică obligă părintele să ia în considerație orice dorință a copilului și să le satisfacă imediat (hiperprotecție indulgentă), în alte cazuri – să-l ocrotească minuțios (hiperprotecție dominatoare).

În expresiile tipice ale părinților se reflectă frica lor hipocondrică pentru copil: găsesc la copil multiple simptome de boală, amintiri proaspete despre bolile trecute, chiar și cele demult trecute.

La polul opus sunt mamele cu imagine de sine scăzută și cu *Insuficiența cerințelor – interdicții (scala I-)* în acest caz copilului ”i se permite totul”. Chiar dacă există careva interdicții, adolescentul le încalcă cu ușurință știind că nu va fi pedepsit. El singur determină cercul său de prieteni, ora mesei, plimbărilor, ocupațiile, timpul de întoarcere acasă, întrebările ce țin de fumat și consumarea băuturilor alcoolice. Nu dă darea de seamă părinților. Părinții nu vor sau nu pot stabili careva limite în comportamentul copilului. Acest tip de educație stimulează dezvoltarea hipertimică a personalității la adolescenți și mai ales la dezvoltarea unei personalități instabile.

Pentru a vedea cum se dezvoltă sfera afectivă a adolescenților sub incidența imaginii de sine a părinților și relațiilor familiale am aplicat testul Arbore. Rezultatele obținute sunt prezentate în figura de mai jos.

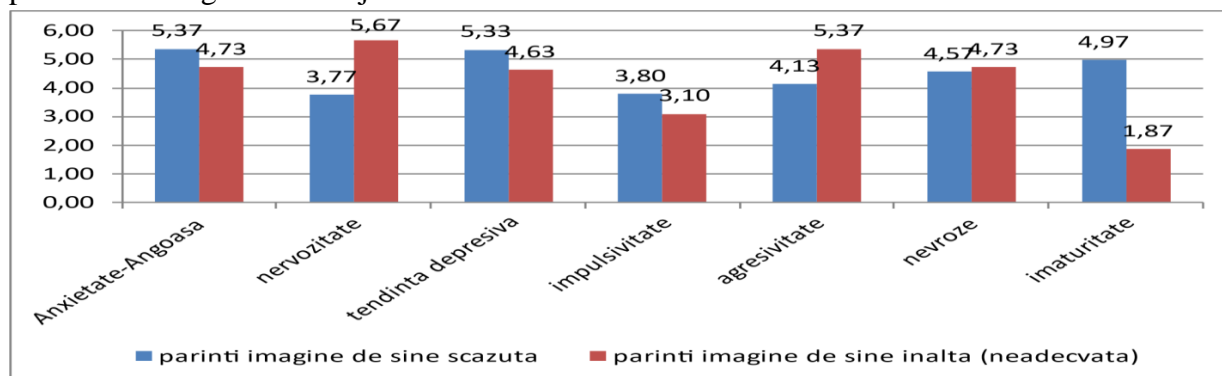

Fig.2 Testul Arborele

În urma prelucrării statistice a datelor s-a evidențiat diferențe statistic semnificative la scala "Nervozitate" pentru $t = -4,195$ și $p = 0,001$, cu scoruri mai mari pentru adolescenții părinților cu imaginea de sine înaltă neadecvată. La fel și la scala Agresivitate pentru $t = -2,250$ și $p = 0,01$, la fel cu scoruri mai mari pentru adolescenții mamelor cu imaginea de sine înaltă neadecvată.

La scala imaturitate scoruri mai mari au fost obținute de către adolescenții părinților cu imagine de sine scăzută, pentru $t = 10,74$ și $p = 0,0001$.

Făcând o analiză în complex a acestor rezultate obținute în urma cercetării empirice pot face un profil emotional și comportamental al adolescentului în dependență de relațiile familiale pe care le formează mamele sub incidența imaginii de sine.

Adolescenți care sunt caracterizați printr-o nervozitate înaltă, precum și agresivitate înaltă sunt educați de mamele cu imagine de sine înaltă neadecvată. Aceste manifestări se fac aparente deoarece mamele manifestă o nencredere în propriul copil, o frică exagerată față de "fragilitatea" propriului copil, ele consideră că știu mai bine de ce anume are nevoie adolescentul, fără să țină cont de dorințele și necesitățile propriului copil în așa mod neglijând autonomia copilului. Sigur că așa comportament din partea mamelor poate duce la dezvoltarea comportamentului agresiv sau anxios la adolescent, ce cu siguranță influențează negativ asupra securității psihologice a copilului.

Adolescenții ce se caracterizează prin imaturitate, anxietate, tendințe depresive sunt educați și crescuți de mame cu imaginea de sine scăzută ce manifestă atitudini comportamentale prin lipsa interdicțiilor, prin lipsa hotarelor ce ar specifica "teritoriul mamei" de cel al copilului. Uneori mamele pot crea coaliții cu propriul copil contra tatălui sau al altor rude care după părerea mamelor prezintă pericol pentru adolescent. Așa comportamente atitudinale a părintelui crează o instabilitate emoțională la descendenții săi ce se caracteriză prin acele componente afective descrise mai sus, care la rândul său au impact negativ asupra personalității adolescentului și asupra securității psihologice.

BIBLIOGRAFIE

1. ROZOREA, A., STERIAN, M. Testul arborelui. București. Paideia, 2000. 196p. ISBN 9738064031
2. ГУСЕВА, Т.,КАРАТЪЯН, Т. Психология личности: *конспект лекций*. Саратов. Изд. Эксмо, 2008. 160 стр. ISBN 978-5-699-26076-8
3. КОН, И. В поисках себя: Личность и ее самосознание. М.: Политиздат, 1984.
4. ЭЙДЕМИЛЕР, Э. Методы семейной диагностики и психотерапии. М.: „Фолиум”, 1996.

ÎNVĂȚĂREA ONLINE PE TIMP DE PANDEMIE

ONLINE LEARNING DURING THE PANDEMIC PERIOD

Maria Popescu, dr., lector,

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Maria Popescu, PhD, lecturer, UPS "Ion Creangă"

<https://orcid.org/0000-0002-5383-2121>

CZU: 37.04:004+616-036.21

Abstract

Abstract Online learning can be defined as a form of education that ensures the continuation of the teaching process under normal conditions or epidemics, pandemics, self-isolation. This alternative way of training is studied by pedagogues, curricular experts and experts in communication technologies. All over the world, universities, colleges and schools are preparing their teachers for this change.

In this article I am going to write about the advantages and limitations of online learning. As the culture of our society changes in response to technological innovations, institutions and teachers need to adapt to them. Online learning planning involves not only identifying the content of the course, but also designing the types of interaction, in order to streamline the learning process.

Key-words: learning, effective learning, online vs offline learning, advantages and disadvantages of online learning.

Învățarea pe tot parcursul vieții, învățarea eficientă rămână o temă centrală pentru psihologie și actuală pentru cercetarea psihologică datorită complexității acestei activități fundamentale ale omului și importanței acestui proces pentru evoluția societății și a fiecărui individ în parte. Iar problematica învățării, precum: modalitatea, durata, condițiile, motivația, eficiența și altele, a fost abordată în decursul timpului de cele mai renumite curente și școli de psihologie, fiind legată de întreaga existență a ființei umane și considerată unul dintre cele mai semnificative procese și fenomene individuale și sociale [1, 2, 3].

Ultimii 30 de ani cunoașterea devine învechită tot mai repede iar informația devine tot mai accesibilă prin intermediul internetului, rețelelor de socializare, televiziunii, mass-media etc. Nevoia de învățare pe tot parcursul vieții crește, iar modelele de predare bazate pe transmiterea și stocarea cunoștințelor își pierd funcționalitatea și aplicabilitatea. În interiorul sistemului tradițional de învățământ rigid și adesea ineficient, se învață pentru a susține probele finale, pentru a primi notele scontate sau atestate și diplome. Totodată, cresc cerințele societății pentru modele de predare noi, ce tind către dezvoltarea abilității cursanților de a-și utiliza cunoștințele oricând necesare. Sesizând tot mai mult aceste aspecte, psihologii și pedagogii s-au confruntat cu necesitatea stringentă de a oferi alternative eficiente și viabile în învățământul modern. Modelele și tehnicile de predare orientate spre actorul învățării, concentrându-se spre procesele de construcție și utilizare a informației par potrivite pentru a întâmpina aceste noi cerințe. În special, teoriile integrative ale învățării, predării și evaluării prevăd posibilități mari de a dezvolta